

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра освітології та педагогіки мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувач кафедри

Сегеда Н.А.

протокол №2 від «11» вересня 2024 р.

Назва освітнього компоненту <i>Нормативний/вибірковий</i>	«Вища освіта та європейський освітній простір» <i>вибірковий</i>
Рівень вищої освіти	Третій (доктор філософії)
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія та археологія
Рік викладання/ Семестр	2024-2025 / 1-2 семестр
Викладач	Воровка М.І. доктор педагогічних наук, професорка кафедри освітології та педагогіки мистецтва
Профайл викладача	https://orcid.org/0000-0002-9651-0990 http://surl.li/cccnbq
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	0689738792; olga_vorovka@ukr.net Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram.
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б. Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4598

1. АНОТАЦІЯ

«Вища освіта та Європейський освітній простір» є вибіркоvim освітнім компонентом, що відноситься до професійної підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та охоплює: основні питання становлення вищої освіти в історії людської цивілізації та на теренах Європи; аналіз теоретичних і практичних аспектів адаптації національної освіти України до європейських стандартів; структуру сучасної вищої освіти, напрямки її модернізації і реформування.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета - формування у здобувачів вищої освіти світоглядного розуміння глобалізаційних процесів у вищій освіті; основних напрямків трансформації та реформування цієї сфери; політичних, соціальних, економічних та освітніх чинників євроінтеграції вітчизняної вищої освіти; принципів функціонування ЄПВО.

Завдання:

- ознайомлення аспірантів з теоретичними засадами сучасної педагогічної науки, її понятійно-термінологічним апаратом;
- підвищення рівня і якості підготовки здобувачів вищої освіти, здатних професійно вирішувати проблеми, які стоять перед державою, та спроможних захищати її інтереси;
- підготовка аспірантів до участі у реалізації програм інтегрування вищої школи України в європейський та світовий освітній простір.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання відповідних стандартів для проведення наукової та педагогічної діяльності;

ЗК 8. Здатність працювати та орієнтуватися у сучасному міжнародному науковому просторі;

Спеціальні компетентності.

ФК 8. Здатність правильного використання методологічних основ наукового дослідження в галузі історичної науки та освіти;

ФК 9. Здатність до організації та управління командної діяльності, в питаннях наукових історичних досліджень та педагогічної Діяльності.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті
Здатність до системного наукового світогляду, вміння його використання у своєї професійної діяльності.
Здатність працювати та орієнтуватися у сучасному міжнародному науковому просторі.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 3. Знання відповідних професійно-етичних норм та моральних цінностей науковця у професійної та життєвої діяльності.

РН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю.

РН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти;

РН 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Критичне мислення
2. Брати на себе відповідальність
3. Вирішення проблем
4. Працювати в команді
5. Здатність до критики і самокритики
5. Комунікація

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	лекції	семінарські заняття	самостійна робота	Загальна кількість годин
Кількість годин	22	20	78	120/4 кр

Підсумкова форма контролю - залік

6. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Політика освітнього компонента визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача вищої освіти при його вивченні. Вимоги можуть стосуватися відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь тощо); правил поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи та ін.); заохочень і стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали тощо). Політику освітнього компонента рекомендується вибудовувати з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Положення про академічну доброчесність в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, Кодексу академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок, дотримується студентоцентрикований підхід до здобувачів і здобувачок, повага до людської гідності та думки кожної людини. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів і студенток становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	

Модуль 1. Вища освіта: генеза та трансформації.	12	10	46	58	О.: 1, 2, 4, 6.
Модуль 2. Європейський простір вищої освіти. Вища освіта України.	10	10	32	52	О.: 1, 3, 4, 5, 6.
Усього	22	20	78	120	

Програма освітнього компонента

Модуль 1. Вища освіта: генеза та трансформації.

ТЕМА 1. Ідея університету в забезпеченні прогресу людської цивілізації. Ідея та місія університету. Парадигма знань - провідна ідея університету. Поняття про вищу освіту. Історія вищої університетської освіти. Університет і держава: співпраця та проблеми. Теорія зацікавлених сторін - стейкхолдери університету.

ТЕМА 2. Принципи та форми організації сучасної вищої освіти.

Цінності вищої освіти: академічні свободи, автономія університетів, академічна мобільність, академічна чесність, академічна корпоративна культура. Протидія плагіату в освіті. Кодекс честі студентів. Безпека вищої освіти. Форми вищої освіти. Вища або третинна освіта. Подальша освіта. Формальна-Неформальна-Інформальна освіта. Освіта дорослих. Безперервна освіта. Дистанційна освіта та дистанційне навчання. Дистанційна освіта і дистанційне навчання в умовах військового стану. Освіта для сталого розвитку. Освіта людей третього віку. Полікультурна освіта. Інклюзивна освіта. Егалітарна освіта. Унітарна та бінарна системи вищої освіти. Бізнес-освіта.

ТЕМА 3. Моделі університетської освіти.

Диверсифікація освіти. Британська модель Німецька модель Французька модель. Традиційна або класична модель. Раціоналістична модель. Феноменологічна модель. Технопарки. Мульти університет. Копоративний університет. Дослідницький університет. Відкритий університет.

ТЕМА 4. Державне управління вищою освітою.

Менеджмент вищої освіти. Державний стандарт та курикулум вищої освіти. Поняття про освітню програму. Освітня програма до кожного рівня вищої освіти. Освітньо-наукова та освітньо-професійна програма. Становлення ринкової моделі вищої освіти. Ринок послуг вищої освіти.

Модуль II. Європейський простір вищої освіти. Вища освіта України.

ТЕМА 5. Інтеграційні процеси у вищій освіті країн Європи. Конкуренція освітніх систем.

Інтеграція. Поняття Євроінтеграції. Поняття глобалізації, локалізації, інтернаціоналізації та інтеграції в вищій освіті. Освітній простір, освітнє середовище. Європейський простір вищої освіти. Європейський союз. Педагогічна конституція Європи. Керівні органи Європейського Союзу. Міждержавні транснаціональні угоди європейських країн щодо створення єдиних та прийнятних стандартів вищої освіти.

ТЕМА 6. Основні засади Європейського простору вищої освіти.

Освітня політика Європейського Союзу (ЄС). Принцип субсидіарності в розвитку національних систем ЄС. Європейська структура кваліфікацій для навчання впродовж життя. Національні рамки кваліфікацій.

ТЕМА 7. Інтеграційні освітні процеси в Європі.

Болонський процес. Брюгге-Копенгагенський процес. Турінський процес. Європейська кредитно-трансферна система. Модульний принцип навчання. Стандартизація вищої освіти. Оцінювання якості освіти. Принципи рейтингування університетів. Міжнародні освітні програми та фонди. Європаспорт. Проблеми та перспективи ЄПВО.

ТЕМА 8. Транскордонна та транснаціональна вища освіта.

Поняття соціальної та академічної мобільності. Транскордонна освіта. Діяльність GATS. Принципи капіталізації вітчизняної вищої освіти. Освітні послуги та логістика вітчизняної та транснаціональної вищої освіти.

ТЕМА 9. Вища освіта України - чинник формування нових знань та нової культури. Стандартизація вищої освіти.

Освітні парадигми національного освітнього простору. Система вищої освіти України. Реформи вищої освіти відповідно до стандартів ЄПВО. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.).

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Написання міні-твору (1-2 сторінки) на тему «Сучасний стейкхолдер закладу вищої освіти» (на основі власних спостережень та опитування однокурсників і викладачів).
2	Написати реферат на тему: «Мотивація професійної і соціальної активності студентів та викладачів».
3	Скласти анотацію на «Програму розвитку міжнародної діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького».

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН 3. Знання відповідних професійно-етичних норм та моральних цінностей науковця у професійної та життєвої діяльності.	Пояснювально-ілюстративний, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів.	Поточний: виконання практичних і самостійних завдань. Підсумковий контроль: залік.
РН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю.	Бесіди, Цілепокладання, самоперевірки, самооцінювання, самоаналіз, частково-пошуковий метод, методи інтерактивного навчання.	Поточний: виконання практичних і самостійних завдань. Підсумковий контроль: залік.
РН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти;	Наукової рефлексії, аналізу і синтезу, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни.	Поточний контроль: виконання практичних і самостійних завдань. Підсумковий контроль: залік
РН 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії.	Пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, самостійна робота, систематизації, узагальнення, пояснення, аналіз, синтез.	Поточний контроль: виконання практичних і самостійних завдань. Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

БАЛЬНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА ЗДОБУВАЧА				
ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЮВАННЮ	РОБОТА ЗДОБУВАЧА НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ.		ТЕМА	БАЛИ
	Підготувати доповідь на тему (за вибором): 1. Роль стейкхолдерів у діяльності закладів вищої освіти. 2. Університет як стейкхолдер-компанія.		Тема 1.	5
	Скласти анотований перелік законодавчо-нормативного регулювання неформальної освіти в Україні та внутрішніх нормативних документів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.		Тема 2.	5
	Скласти професійне резюме , запропонуйте свої послуги на ринку вищої освіти в Україні та закордоном.		Тема 4.	5
	Написати реферат із посиланням на міжнародні угоди на тему: «Міждержавні транснаціональні угоди європейських країн щодо створення єдиних та прийнятних стандартів вищої освіти».		Тема 5.	5
	Підготувати презентаційну доповідь , із посиланням на нормативно правові документи національного та наднаціонального рівнів (тема за вибором) 1. Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС): міжнародний та державний досвід. 2. Забезпечення якості вищої освіти: міжнародний та державний досвід.		Тема 7.	5
	Підготувати тези: «Реформування вищої освіти України відповідно до стандартів ЄПВО: досягнення та проблеми».		Тема 9.	5
	ВСЬОГО ЗА ПРАКТИЧНУ РОБОТУ:			30
	САМОСТІЙНА РОБОТА			
	Написати міні-твір (1-2 сторінки) на тему: «Сучасний стейкхолдер закладу вищої освіти» (на основі власних спостережень та опитування однокурсників і викладачів).		Тема 1.	10
Написати реферат на тему:		Тема 8.	10	

	«Мотивація професійної і соціальної активності студентів та викладачів».		
	Скласти анотацію на «Програму розвитку міжнародної діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького».	Тема 9.	10
	Всього за самостійну роботу:		30
Підсумковий контроль - залік	Сорок тестових завдань.		40
	ВСЬОГО ЗА ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ:		100

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Вид діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	<p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми; – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті; – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті; – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат; – 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	<p>5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студентства застосовувати, творчо використовувати теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності; <p>Здобувачі і здобувачки демонструють навички ефективною взаємодії, аргументують, переконують, приймають рішення, логічно формулюють думку, відстоюють власну позицію у процесі вирішення фахових завдань;</p>

	<p>– 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувацтво демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>– 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувачі і здобувачки демонструють навички взаємодії, обговорюють, формулюють, демонструють думку, роблячи вибір, не завжди вміють переконати, відстояти власну позицію, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувацтво розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня</p>
<p>Практико-орієнтовані завдання з самостійної роботи.</p>	<p>10 балів:</p> <p>– 10-9 балів. Здобувачі і здобувачки добре знають навчальний матеріал і можуть його чітко та аргументовано викласти як усно, так і письмово; можуть глибоко розкрити його сутність, розглядаючи теоретичні питання та практичні завдання з різних ракурсів; використовують не лише основну навчальну літературу, а й додаткові джерела, щоб краще зрозуміти тему та підкріпити свої аргументи; здатні виділяти суттєві ознаки матеріалу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки та формулювати висновки і узагальнення; можуть вільно маніпулювати фактами та відомостями, щоб підтримати свої аргументи та думки; володіють широким спектром навичок і здатностей, які дозволяють їм ефективно вивчати та розуміти новий матеріал, а також чітко та аргументовано висловлювати свої думки та ідеї.</p> <p>– 7-8. Здобувачі і здобувачки повно володіють навчальним матеріалом і можуть аргументовано викладати його як усно, так і письмово. Проте в деяких випадках їм може не вистачати глибини та аргументації, щоб повністю розкрити тему; в основному, розкривають зміст теоретичних питань та практичних завдань, що вказує на його здатність розуміти та пояснювати матеріал; використовують нормативну та обов'язкову літературу, однак іноді можуть розширити коло джерел, щоб підтверджувати свої аргументи з більш широкого спектру джерел; здатні виділяти суттєві ознаки, виявляти причинно-</p>

	<p>наслідкові зв'язки та формулювати висновки і узагальнення, але можуть припускатися деяких несуттєвих помилок.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 5-6. Здобувачки і здобувачі володіють основним змістом навчального матеріалу і можуть представити його як усно, так і письмово, однак можуть пропускати деякі деталі та не завжди розуміти матеріал на достатньо глибокому рівні; мають ускладнення у глибокому аналізі та аргументації своїх думок. Це може бути пов'язано з недостатнім розумінням матеріалу або нечіткістю у висловлюванні своїх думок; допускають суттєві неточності та помилки, що може бути наслідком недостатньої уваги до деталей чи неповного розуміння матеріалу; мають ускладнення у виділенні суттєвих ознак вивченого матеріалу, а також у формулюванні висновків та причинно-наслідкових зв'язків. – 3-4. Здобувачки і здобувачі не володіють матеріалом в повному обсязі і можуть викладати його лише фрагментарно та поверхово. Це свідчить про відсутність глибокого розуміння та недостатній увазі до деталей; недостатнє розкриття змісту теоретичних питань та практичних завдань свідчить про те, що студент може пропускати важливі деталі та аспекти матеріалу; припускається суттєвих неточностей у викладі матеріалу; не вміють систематизувати та обробляти отриману інформацію. – 1-2. завдання майже відсутнє, текст не відповідає тематиці завдання. Здобувачки і здобувачі не володіють матеріалом в повному обсязі і можуть викладати його лише фрагментарно та поверхово. – 0 балів – відповідь відсутня.
--	---

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті «Вища освіта та європейський освітній простір» є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає сорок тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
---	--------------	----------------------

<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Відмінно	36-40
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Добре	33-35
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	Добре	30-32
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	задовільно	27-29
<p>Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	задовільно	24-26
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20
--	--	------

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті

(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП. Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Специфіка професійно-педагогічної діяльності на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта та Європейський освітній простір / Василь Крижко, Марк Елькін, Ольга Старокожко, Ксенія Тільчарова, Ольга Грицайова. – Бердянськ, ВИДАВНИЦТВО, 2015. – 594 с.
2. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: Монографія / За заг. ред. Ф.Г. Ващука. – Ужгород: ЗакДУ, 2011. – 560 с.
<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3717>
3. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Т. М. Димань, О.А. Боньковський, А.Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 106 с.
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/6_ievropeyskiy_prostir_vishchoyi_osviti_ta_bolonskiy_proces.pdf
4. Сбруєва А.А., Єременко І.В. Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору: монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 254 с
URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/monograph-SbruievaYeremenko.pdf>
5. Al-Sindi, T. (Eds.). (2016). Quality Assurance of Cross-border Higher Education. Final report of the QACHE Project. Brussels: European Association for Quality Assurance in Higher Education AISBL. 51 p. URL: <https://www.enqa.eu/indirme/QACHE%20final%20report.pdf>
6. QACHE. (2016). Quality Assurance of Cross-border Higher Education Final report of the QACHE Project. Retrieved from: URL: <https://enqa.eu/indirme/papers-and-reports/occasionalpapers/QACHE%20final%20report.pdf>.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Воровка М.І., Проценко А.А. Діалог як засадничий концепт реформи освіти в Україні. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. Вип. 28. Том 1. С.196-204.
2. Етика керівника: Підручник за кредитно-модульною технологією навчання для магістрів / уклад. І.П. Аносов, С.С. Ізбаш – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 324 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004)
4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.25)
5. Про затвердження Програми дій щодо реалізації Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки: Наказ М-ва освіти і науки України від 23.01.04 № 49 // Освіта. - 2004. - 11-18 лют. (№ 8). - С. 6-7.
6. Професійна етика вищої освіти: навчальний посібник для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, В.В. Дейнека. – Харків: ХНМУ, 2015. – 77 с. [URL: http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/11219/3/Професійна%20етика%20вищої%20освіти.pdf](http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/11219/3/Професійна%20етика%20вищої%20освіти.pdf)

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Декіна С.С. Етика вченого і викладача: основні положення та виклики сьогодення.
URL: <https://www.perspektyva.in.ua/naukovuj-prostir/poglyad/etyka-vchenogo-i-vykladacha-osnovni-pol/1>. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – URL: www.mon.gov.ua
2. Науково-технічна бібліотека МДПУ ім.Б.Хмельницького: офіційний сайт: URL: <http://lib.mdpu.org.ua/>
3. Положення про стейкхолдерів освітніх програм Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Положення про Perezaxування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького
URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/494_akadem-riznitsya_21.06.2023.pdf
5. Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/460_zapobigannya-plagiatu.pdf

6. Положення про визнання іноземних документів про освіту у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького

URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/474_inozemni-dokumenty_18.04.2023.pdf

7. Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького

URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/487_rezultati_neform_osviti_21_06_2023.pdf

8. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

URL: https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/02/Akademichna-mobilnist_27.09.2022.pdf

8. Стратегія розвитку Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на 2023-2028 рр.

URL: <https://mdpu.org.ua/strategiya-rozvitku-melitopolskogo-derzhavnogo-pedagogichnogo-universitetu-imeni-bogdana-hmel'nitskogo-na-2023-2028-roki/>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://dfn.mdp.org.ua/course/view.php?id=4598>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdp.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. **Воровка М.І.**, Проценко А.А. Педагогічна практика як засіб формування професійної майстерності учителя в умовах реформування освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* 2020. Вип. 69. Т.2. С. 57–61.
2. **Воровка М.І.**, Проценко А.А. Діалог як засадничий концепт реформи освіти в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.* 2020. Вип. 28. Том 1. С.196–204.
3. **Воровка М.** Соціальні перетворення в Україні як фактор гендерної асиметрії на ринку праці. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка».* 2020. Вип. 29. Том 1. С.18–22.
4. **Воровка М.І.**, Кожевнікова А.В., Бунчук О.В. Особливості формування інфо-медійної грамотності майбутніх педагогів у процесі освітньої діяльності. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка.* 2023. Вип. 57, т.2. С.98–101.
5. Sharov S., **Vorovka M.**, Sharova T., Zemlianska A. The Impact of Social Networks on the Development of Students' Social Competence. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)* 2021, Vol 11. No 3. pp. 84–98.

6. Ponomarenko M., Frumkina A., Margolych I., **Vorovka M.** The role of mentoring in fostering the professional identity of future teachers. *Conhecimento & Diversidade Niterói*, v. 16, n. 41. Jan./mar. 2024. С446–460.
7. **Воровка М.** Моделювання педагогічних систем: методологічний і критеріальний аспекти. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка») : журнал. 2024. №11(39) С.520-527.